

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ivdx Magistrtvs Senator

Zype, Franciscus van der

Antverpiæ, 1633

Cap. XX. Clemens.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14280

concepta, etiam sine vino valent, Senec. epist. 83. trahuntque sequelam malorum, quæ impegerunt: Venditur ænophoris fundus, sententia nobis. Terreat monitio Augustini: Ebrius si vinum sorbet, ab illo absorbetur. Deo fit abominabilis, ab Angelis despicitur, ab hominibus deridetur, à demonibus confunditur, conculcatur ab omnibus. Ebriosus confundit naturam, amittit gratiam, perdit gloriam, incurrit damnationem. Absint à Iudice tanta mala, tam graua incommoda à Magistratu. Nolit esse in conuiujs potatorum, qui carnes ad vescendum conferunt. Prou. 23.

CAPVT XX.

Clemens.

Constanter, inquit Leo, ep. 90. tenenda est iustitia, & benigne præstanda clementia. Iudici ergo vt iustum esse conuenit, ita & clementē. Rectē Seneca: Clementia in quamcumq; domum peruenerit, eam felicem tranquillamque præstabit. Sed in regia, quò rarior, eò mirabilior. Clementia proprio significato Maiestati conuenit. Occidere enim contra legem nemo potest, seruare nemo, Senec. lib. 1. c. 5. præter supremū Principem, ideoque præter eum ad solas eas supremas curias pertinet, supra legum verba, & mentem Clementē esse. Vt olim Senatus Rom. vt refert ex auctoritate Plinij secundi lib. 4. epist. Conan. lib. 1. c. 11. n. 9. Iason. in l. 1. i. 2. lect. in 3. not. vers. Secundo pondera. C. de sum. Trin. Sic Clementia Imperatoria, in l. 43. §. 5. C. de nupt. Clementia principalis in l. 1. l. 2. §. 3. l. 3. 6. de his qui veniā etatis impet. clementissima sanctio, in d. l. 23. 35. 1. C. de nupt. Clementia tamen rationi accedit, & causam, non fortunam spectat, vt misericordia, quæ si semper & passim vigeat, discrimen inter bonos, malosque sublatum est; & confusio sequitur, & vitiōrum eruptio. Senec. l. 1. de Clem. c. 2. & transit intempestiua misericordia ad crudelitātē. namque tam omnibus ignoscere crudelitas est, quam nulli. & Vlp. illam intempestiuam exercere dolo proximum censet. l. 11. D. de pœn. Quare prudenter Clementiam definit Lipsius, Clementia est virtus animum à pœna, aut vindicta ad lenitatem cum Iudicio inclinans. & peccat, quæ non assecuta est, & quæ excessit medicina modum. Pœnarum ratio primò consistit in exemplo, vs vnus pœna metus esse possit multorum. l. 1. C. ad leg. Iul. Repe-tund. Deinde in emendationem hominum constituuntur. l. 20. D. de pœnis. denique in vindicationem, & solatiū læsorum.

1.

Laud clem-
entia
competit
supremis.

2.

Exercenda
ea non pro-
miscue.

l. 28. §. 15. *ibid.* & generalior est ratio, vt pacata & quieta Resp. fit, & malis hominibus careat. l. 13. *D. de offic. Præsid.* Quatenus verò publicæ hæ rationes suadent, aut permittunt, Clementia pœnam aut remittit, aut minuit: sed vetantibus illis, periculosa est Reip. semper ignoscendo inuitantur noua scelera, quorum altrix genitrixque impunitas. Videmus in quibusdam vrbibus quantum homicidarum numerum prouocauerit insolens punitio, assidua remissio. *Qui vni indulget indigno, plurimos fasit ad prolapsionis contagium prouocari. Facilitas enim veniæ incentiuum tribuit delinquendi.* Ambros. c. *Est onusta miseria* 23. q. 4. Eo in genere fuit Antonin. Philosophus, cuius verba: *Abfit vt me tenente principatum, vestrum quisquam meo, vestroq; decreto capite damnetur.* Quando tamen simul plures deliquerunt, ex paucorum

3.
In multorum
delictis pau-
corum pu-
nitio m-
ritū faciat;
aut si im-
par futur.
Iustitia,
omittenda,
aut si ge-
nius populi
exigit.

pœna & metu emendatio omnium sperari potest; ex omnium pœna solitudo, & vastitas, & opinio crudelitatis, Clementia necessaria est. *Si tantum irasci vis, quantum sceleris indignitas exigit, non irascendum, sed infamendum est.* Quare deterritus fuit numero adulterorum Septimius Seuerus, abstinuitque postquam tria millia morte mulctasset. Præstat aliquando omittere prævalida vitia, quando illis impares futuri sumus, & seueritas auctoritatem, quod maximum remedium habet, assiduitate amittit; aut quando cum iis gentibus agitur, quibus supplicia omnia, & quæcumque dura in venenum vergunt, non in medicinam, & correctionem; moneri volunt, & duci; trahi non sustinent, aut verberari. quod alicubi maximè accidit in causa religionis. Vbi zizania iam inualuerunt numero, aut potentiâ, vt Remp. etiam labefactare possint & euertere, *non potest esse salubris à multis correptio, nisi cum ille corripitur, cum non habet sociam multitudinem: nam tunc consilia separationis & inania sunt, & perniciofa; atque sacrilega: quia impia, & superba. c. non potest* 20. q. 4. quæ sanè omnia aliaque expendere debent Principes, ex quibus eliciant profutura, an obfutura publicè sit Clementia. Administrare enim debent Rempub. non perdere. & in materia religionis quando asperis, quando blandis modis sit agendum, ex rationibus à Greg. expensis in *c. qui syncera d. 45.* discutere, & August. c. *uimium & seq. 23. q. 4.*

4.
Iudices in-
feriores
mitigent
penas in
penitentibus.

Iudices verò, qui condonare delictam non possunt, in mitigationem, quàm exasperationem pœnarum decet esse procliuiores; in eoque quidquid circa delinquentem ex ætate eius, bene antea cta vita, spe emendationis, statu Iudicij, breui furore, seu ira seu potu commoti, leuitatem moribus, seu illius, seu regionis,

regionis, aliisque circumstantiis minuere delictum potest, ut in eo, qui diu in reatu, & squallore carceris fuit, expendet. *lex 25. D. de pœn.* quin imò emendatio delictum subsequuta aliquando pœnam excludit, præsertim si leue illud fuerit, aut Iudex maioris potestatis. Quomodo laudat Agricola Tacitus, quòd non pœnâ semper, sed sæpiùs pœnitentiâ contentus esset, & Plato sapientibus reos tradi voluit, qui eorum arte ad rectiora flecti possent; sin minus, vita pelli. Notatus Cœcinna à Tac. *lib. 17. quòd proximam quamque culpam antequam pœniteret, cultum ibat.* & Agrippina *l. 13. dum pœnitentiam filij, aut societatem non operitur.*

Rectiùs Germanicus litteris præmonuit venire se validâ manu, ac, ni supplicium in malos præsumant, promiscuâ cæde vsurum; dandum adhuc spatium ratus, si recenti exemplo consulerent. Ita Ætolis dictum, si pœnitere possint, posse & incolumes esse. & Æquis, si pœniteat, tutum receptum ad experiam clementiam fore. *Liu. l. 3.*

Beati mites, quoniam ipsi hereditabunt terram. Misericordiam & Iudicium custodi, & spera in Deo tuo semper. Osa. 12. Misericordia plenitudo virtutum est, c. 19. dist. 86.

Cùm Ætoli pacem à Romanis peterent, confœderationes & merita ostentare meditantur, Valerius Flaccus suasit, ne quæ aliàs violata erant, memorarent; confessionem iis culpæ magis profuturam, & totam in preces orationem versam. *Addit Lii. lib. 36. non in causa, sed in moderatione, & Clementia populi Romani ipsorum salus posita erat: seque iis fauturum apud Consulem, & in senatu, dummodò infimis precibus pacem peterent. quod ipsi neglexerunt, & eodem die vrbe excedere iussi sunt. Tacit. l. 36.*

Rhodij autem contra Ætolos orationem omnem ad magnitudinem, & Clementiam Romanorum verterunt, & Romanis, *inquit l. 37. apta magnitudini Romanæ oratio visa est, & Rhodij cuncta ex voto consecuti sunt.*

Ita de alijs statuere nos conuenit, tamquam qui quotidie peccemus; ita aliorum vitiis irasci, quasi ipsi imitemur, & præcurramus; ita esse exorabiles, ut dare veniam non nisi nobis ipsis nesciamus.